

Kohti luontopositiivisuutta – mitä se tarkoittaa?

30.8.2023 Kv. Luonnonvaraverkoston tilaisuus
Saara Vauramo, johtava asiantuntija
Ramboll Finland Oy

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Mistä luontokato johtuu?

”Luonnon tuottamilla ekosysteemipalveluilla on selkeä rahallinen hyöty, mutta luontopääomaa ei vielä arvoteta. Esimerkiksi pölyttäjien häviäminen aiheuttaisi maailman maataloudelle 217 miljardin dollarin vuosittaiset tappiot, puhumattakaan ruokaturvan vaarantumisesta ja sitä seuraavasta inhimillisestä hädästä.

Koska luonnon tarjoamia palveluita ei ole hinnoiteltu, niiden alati kasvava kysyntä on johtanut luonnon resurssien ylikäyttöön suhteessa tarjontaan. Tästä on seurauksena luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen eli luontokato. Voidaan sanoa, että ihminen on nykyisin vauraampi kuin koskaan, mutta luonnon monimuotoisuus katoaa nopeammin kuin kertaakaan ihmiskunnan historiassa. Jotta voidaan varmistaa talouden rattaiden pyöriminen tulevaisuudessakin, luontokato on pysäytettävä ja luonnon monimuotoisuutta on alettava vahvistamaan.”

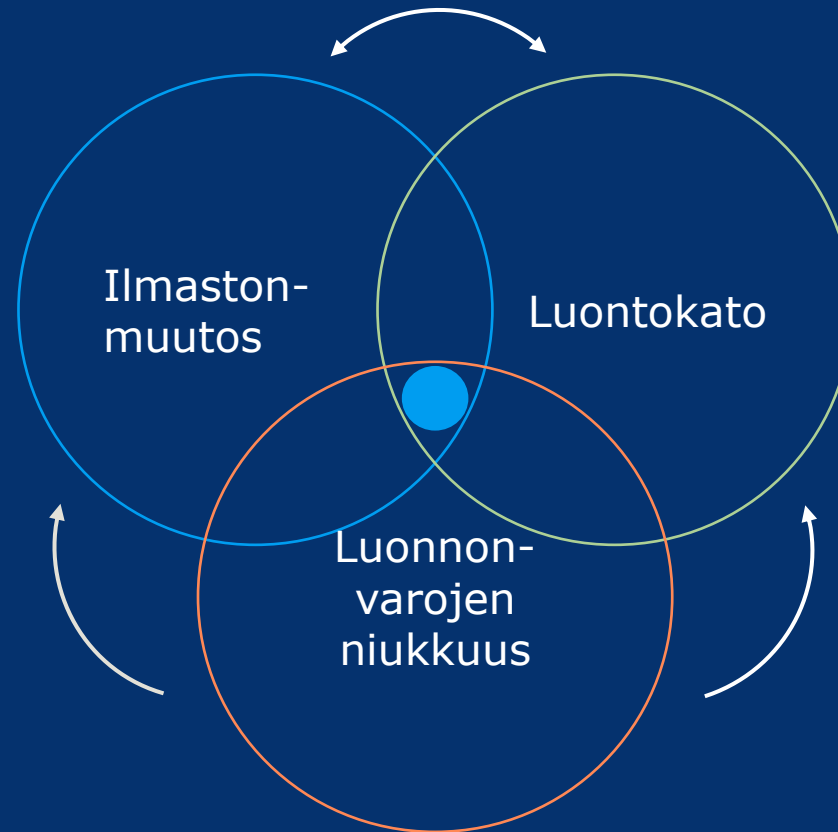
Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:6

Globaalit kestävyysasteet ovat kytkeytyneitä toisiinsa

Ilmastonmuutos ymmärretään yritysten kestävyysmuutosten ajurina. Lineaariset liiketoimintamallit aiheuttavat päästöjä. Ilmastonmuutoksen merkitys suoraan luontokatoa aiheuttavana paineena on kasvusuunnassa.

Kiertotalous toimii ratkaisuna päästöjen vähentämiseksi sekä luontokadon torjumiseksi.

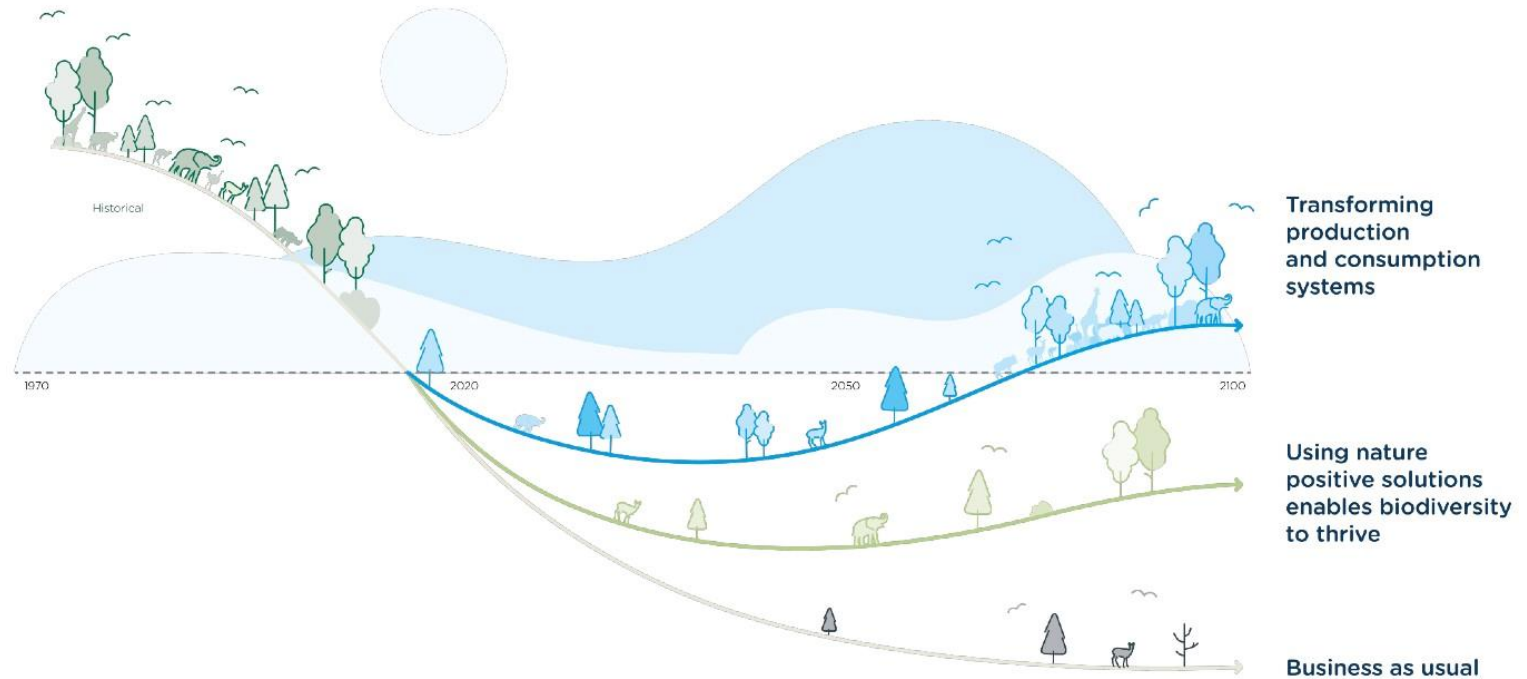
Luontokadon merkitys yritysten kestävyysmurroksen ajurina kasvaa. Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen niukkuus aiheuttavat luontokatoa.

Luontopositiivisuuden määritelmän tulee tukeutua Kunming-Montrealin maailmanlaajuiseen luonnon monimuotoisuuskehykseen

- Kyse on systeemisestä muutoksesta yhteiskunnan sosio-ekologis-teknisessä kokonaisuudessa. Luontopositiivisuus tavoitteena merkitsee kokonaisvaltaista, nykyistä ajattelutapaa muokkaavaa tai jopa mullistavaa muutosta. Ihminen on osa luontoa. Hyvinvointimme perustuu toimivaan ja lajirikkaaseen luontoon.

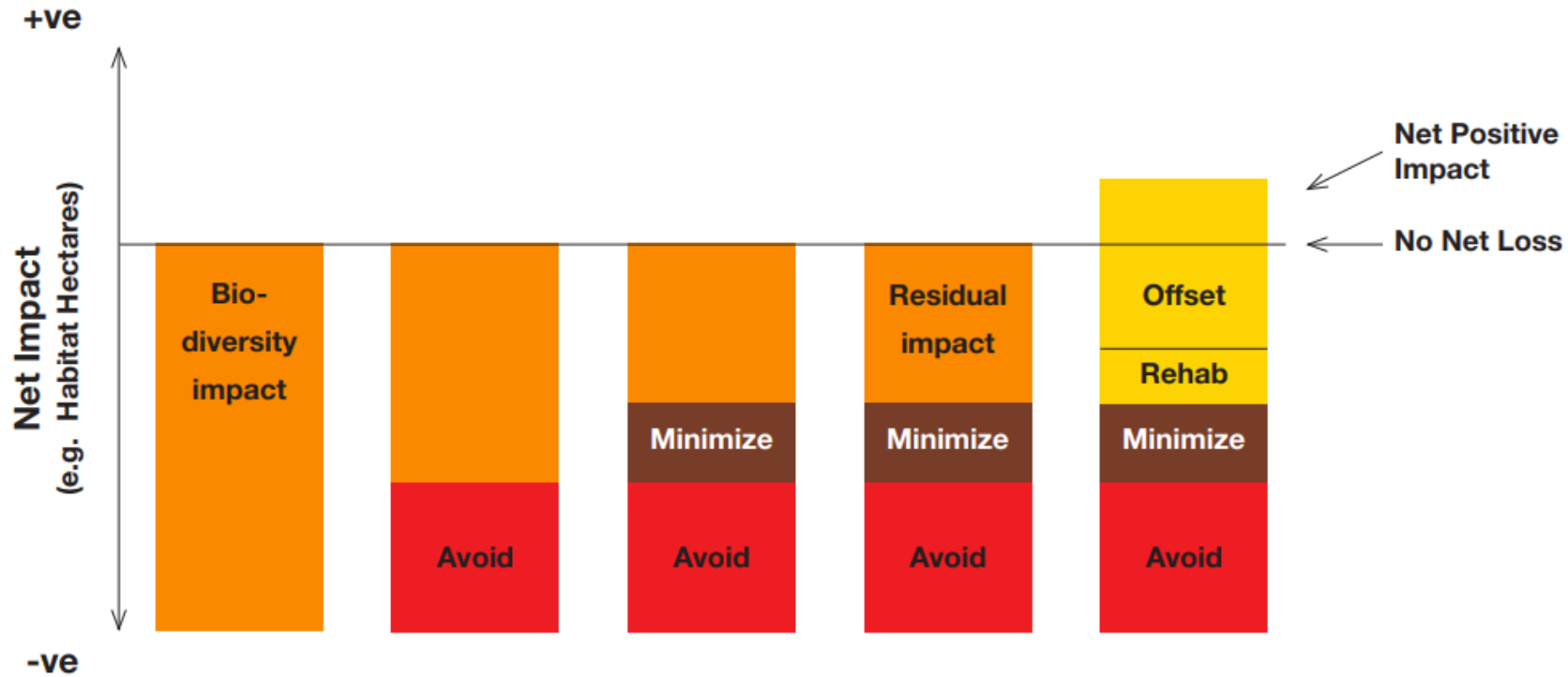
Luontopositiivisuuteen tarvitaan kuitenkin yksiselitteisiä määritteitä esim: **"Yrityksen suorien toimintojen sekä arvoketjujen yhteisvaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ovat positiivisia vuoteen 2030 mennessä. Luonnolle tuotetut hyödyt ylittävät sille tuotetut haitat."** (vrt. Nature positive.org)

- Vertailuvuotena käytetään vuoden 2020 luonnon monimuotoisuuden tilaa (nykytila). Huom! Käytännössä yhdelläkään yrityksellä ei ole vielä täysin systemaattista nykytilan kuvausta.
- Kysymyksiä pohdittavaksi:
 - Onko luontopositiivisuus täysin sama asia kuin nettopositiivisuus (Net Positive Impact, NPI)?
 - Arvoketjunäkökulma monimutkaistaa luontovaikutusten hallintaa huomattavan paljon – samalla vaikuttavuuden kannalta useimmiten kaikkein olennaisinta.
 - Miten määritellään systeeminen muutos?

Lähde: <https://www.nature.com/articles/s41586-020-2705-y>

Lievennyshierarkia ja nettopositivisuus

Different versions of this diagram have been used by ICMM (2005), Rio Tinto (2008), BBOP (2009a), Kiesecker et al. (2010) and others. Net impact on the y-axis can be measured through currencies such as Habitat Hectares or species population sizes.

IUCN, Rio Tinto case, 2015

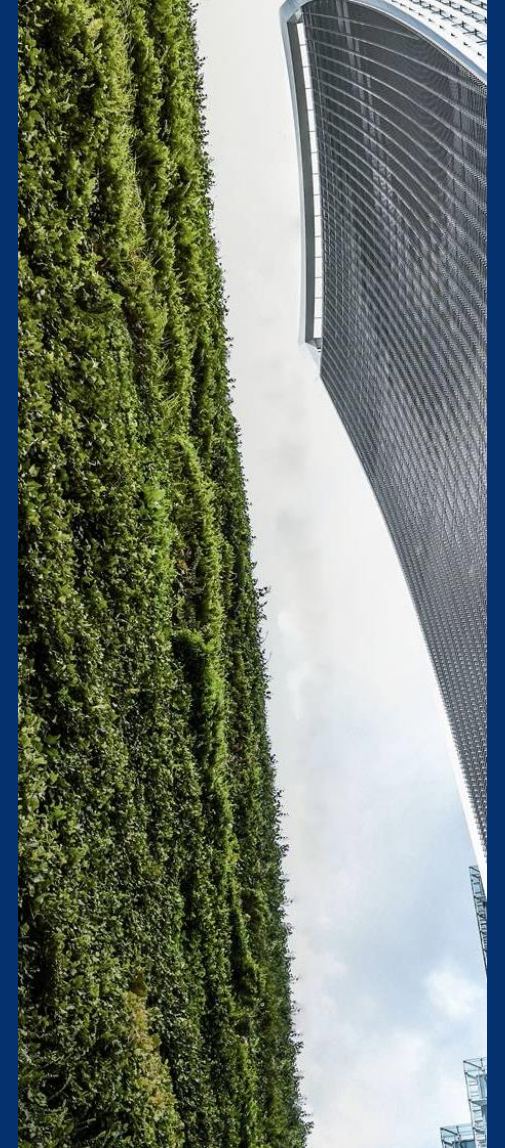
Suomalaisten yritysten luontotyön tila tällä hetkellä

Positiivista:

- Luontokadon teeman tärkeyteen ja ajankohtaisuuteen on herätty. Yritysten keskustelu Suomessa on hyvällä strategisella tasolla ja asia esillä mediassa.
- Edelläkävijät ovat jo asettaneet ensimmäisiä **mitattavia ja ajallisesti sidottuja tavoitteita** (ml. NPI)
- Monet suuret yritykset suunnittelevat tai toteuttavat tällä hetkellä oman toiminnan (sekä arvoketjunsensa) luontovaikutusten arviointia.
- Hallitusohjelman kirjaus toimialojen yhteisistä luontotiekartoista edistää yhteistyötä yritysten välillä ja voi auttaa erityisesti pk-yrityksiä.
- Hyvin tehdystä ilmastotyöstä on hyötyä luontotyön käynnistyessä → luontotyön alkuvaiheet nojaavat moniin samankaltaisiin prosesseihin. Esim. **Olellisuusanalyysit.**

Haasteita:

- Viitekehysten moninaisuus ja erilaiset raportointikehikot ovat sekava kokonaisuus. Näiden harmonisointi ja standardointi tulee etenemään osittain CSRD:n kautta.
- Yrityksille ei ole selvää miten kansainvälinen, kansallinen ja vapaaehtoinen tavoitteisto ja raportointi linkittyvät toisiinsa.
- Luontotyöhön ei vielä ole yrityksissä vielä samassa määrin resursseja kuin ilmastotyöhön (osaaminen, henkilöt, aika, suora taloudellinen panos). Menetelmät luontovaikutusten arvioinnissa ja –mittaamisessa kehittyvät nopeasti ja niistä on vaikea pysyä kartalla.
- Yrityksissä pelätään teeman osalta viherpesu-syytöksiä, joka vähentää merkittävästi toimenpiteistä viestimistä.

KIITOS!

RAMBOLL